

Станіслав ПУЛЬТЕР

ЛЮБИВ ЛЮДЕЙ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ (МОЇ ЗУСТРІЧІ З Є.М. КУДРИЦЬКИМ)

Моє знайомство з Євгеном Михайловичем Кудрицьким припадає на весну 1961 року. В середині березня проходила конференція молодих учителів-словесників під орудою Обласного інституту удосконалення кваліфікації вчителів (ІУКВ). На цю цікаву нараду направив мене Барашівський (потім Смільчинський) районний відділ народної освіти, бо в той час райметодкабінетів ще не існувало. Пригадую, що мені треба було виступити в одній із секцій з повідомленням про впровадження технічних засобів навчання у процесі викладання мови і літератури. Тоді це була інновація в освітянському житті.

В той час я працював уже четвертий рік завучем і викладав українську і російську літератури у пристанційному селищі Яблунець. Наша школа стала середньою лише два роки тому, але вчительський колектив був творчий і відомий у районі. В нас були паралельні класи, бо сюди навчатися приходили учні із шести навколишніх шкіл. З двадцяти двох учителів дев'ять уже мали вищу освіту, а решта закінчили педучилища. Як на ті часи, це була велика середня сільська школа, укомплектована кваліфікованими кадрами. Наш учитель фізики Б.Ф. Кіпніс один із перших у районі обладнав зразковий навчальний кабінет фізики оснащений технічними засобами навчання. Згодом були створені інші предметні кабінети за таким же принципом і обладнанням. У нашому кабінеті літератури пам'ятаю був кіноапарат "Україна", апарат ЛЕТИ, магнітофон, програвачі тощо. Часто райвно на базі Яблунецької середньої школи проводило районні і міжрайонні семінари-практикуми з різних навчальних предметів, працювали школи передового досвіду вчителів-майстрів педагогічної справи. Мені, як завучу цієї передової школи, доводилось займатись організацією методичної роботи і забезпечувати якісне проведення таких педагогічних заходів. Ось чому я був запрошений виступити перед молодими словесниками області про наші педагогічні знахідки в роботі школи.

Керував секцією словесників завідувач методкабінету ІУКВ Є.М. Кудрицький. Навчаючись у Житомирському педінституті, я чув про цю людину як відомого в минулому мовознавця і викладача, але не знав причин такого пониження його наукового статусу. Пригадую, як мої однокурсниці, що закінчили середню школу № 33, згадували, що українську мову і літературу у них викладав така знаменитість як Є.М. Кудрицький. Це вже потім я довідався, що його батько був відомий у Росії метеоролог, а потім один із засновників нашого педагогічного інституту в 1919 році. А сам Євген Михайлович у довоєнні і післявоєнні роки завідував лінгвістичними кафедрами в Київському університеті, Полтавському і Запорізькому педінститутах.

Запам'ятався він тоді на засіданні секції в сірій толстовці, сивочолий, ледь помітна приємна усмішка на вустах, розумний і проникливий погляд очей, добродушність у спілкуванні. Євген Михайлович досить уважно вислухав мою промову про впровадження технічних засобів в навчання мови і літератури і попросив, щоб я письмово доповнив свій виступ багатьма описами фрагментів уроків для майбутньої публікації роботи. Проте, що він умів помічати творчі педагогічні здобутки вчителів, свідчить хоча б той факт, що біля десяти словесників із різних районів області входили до складу методичної ради, створеної при обласному кабінеті мови і літератури ІУКВ.

Згодом моя доповнена доповідь під його редакцією була видана в ротопринтному варіанті в обласному методичному збірнику. Інший друк не допускався в ті часи, щоб, бува, будь-які "національні ідеї" не вийшли з провінції.

Потім Євген Михайлович запрошував мене виступити з педагогічними розповідями на міжрайонних семінарах словесників в Овручі і Малині. Збереглося у пам'яті, що на цих семінарах виступав також завуч із Олевської СШ № 2 В.П. Карпенчук. Він був новатором серед учителів області по використанню образотворчого і музичного мистецтва на уроках української мови і літератури. Окрім того, що він був закоханий у творчість Т.Г. Шевченка як художника, він демонстрував цілий ряд саморобних літературних альбомів за наслідками учнівських літературно-туристських поїздок по літературних місцях в Україні. Часопис "Українська мова і література" згодом у одному з номерів помістив його методичну статтю про власний досвід роботи. Я впевнений, що тут без порад Євгена Михайловича не обійшлося. Він умів помітити, а потім постійно плекати молоде покоління педагогів.

А ще запам'ятався початок 1963 року. Редакція журналу "Українська мова і література в школі" проводила в Житомирі своє чергове виїзне засідання. Були запрошені на зустріч передові вчителі із усіх районів області. Знаючи мої творчі літературні уподобання, Євген Михайлович радив мені виступити з повідомленням про літературно-краєзнавчу роботу в школі, що я й зробив. На цій нараді була присутня інспектор-методист української мови і літератури Міністерства освіти Н.Д. Коваленко. Заслухавши мою доповідь, вона попросила текст виступу для підготовки методичної статті для часопису. Так з легкої її руки у третьому номері журналу за 1963 рік з'явилась перша моя друкована методична стаття під назвою "Вивчення літературної географії Житомирщини". До речі ця проблема хвилює мене і по цей час. Адже під моїм редагуванням і упорядкуванням вийшов посібник-хрестоматія "Поліський дивосвіт" у двох частинах впродовж 2000-2002 рр.

Початок 60-х років позначився "хрущовською відлигою" в суспільно-політичному житті. Торкнулась вона і особисто Євгена Михайловича. 3

нього, нарешті, було зняте негласне “табу” займатись викладацькою роботою у вузі. Йому було запропоновано посаду доцента на кафедрі української мови в Житомирському педінституті. На своє колишнє місце методиста в обласному ІУКВ він рекомендував мене. На цій посаді я працював десь півроку. Через квартирну і матеріальну невлаштованість я повернувся назад у Яблунецьку середню школу, обійнявши попередню посаду.

Хочу додати, що з Євгеном Михайловичем продовжувалися мої тепер уже нечасті зустрічі в роки його викладацької роботи в педінституті. Кілька разів бував у його скромному будинку і бачив його багату наукову бібліотеку, був знайомий з його доньками – Оленою і Лесею. До речі, старша дочка Олена Євгенівна була відома в місті як талановита і творча вчителька української мови і літератури (працювала а школі № 20, тепер на пенсії). Пам’ятні її глибоко ерудовані виступи на методичних зібраннях учителів-словесників, перед студентами-філологами.

Для Є.М. Кудрицького пам’ятним був 1970 рік. Видавництво “Наукова думка” видало у старовинному фоліанті “Граматику словенську І.Ужевича”, підготовлену до друку І.К. Білодідом, Є.М. Кудрицьким. Це пам’ятка української мови XVII ст. Переклад латинського тексту на українську нову, а також примітки, словопоказчик та бібліографія належать нашому славному землякові. Вона зберігається в моїй бібліотеці з його дарчим надписом як неоціненний раритет, як пам’ять про дорогу людину, що була моїм першим науковим опікуном на освітянській ниві, на моїх перших сходинках у педагогічну науку.